

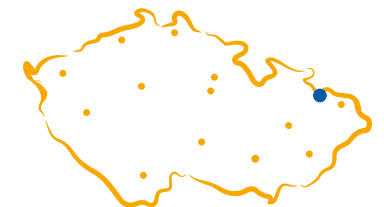

Slezské divadlo a vedle stojící konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie patří mezi nejpůsobivější stavby historického centra Opavy

Knížecí Opava a rod Liechtensteinů

Text a foto: Pavel Juřík

Vydejte se společně s námi na podivuhodnou pouť časem. Pozorujme, jak se z někdejší osady na křižovatce obchodních cest stalo hlavní město Opavského knížectví. A připomeňme si také dobu, kdy Opava byla sídlem zemského sněmu i vlády a kdy zde vznikla řada výjimečných staveb.

Zrod opavských knížat

První písemnou zprávu o osadě pojmenované podle řeky Opavy máme z roku 1195, o městě pak z roku 1224. Úvodem vzpomeňme, že král Přemysl Otakar II. měl nemanželského syna Mikuláše I. († 1318), kterému roku 1269 postoupil právě Opavsko a který byl roku 1281 jmenován prvním opavským knížetem. Opavsko načas ovládla také vdova po

Přemyslu Otakarovi II., královna Kunhuta, která tu měla velkolepý dvůr - zde se mimochodem seznámila se Závíšem z Falkenštejna, za kterého se později provdala. V letech 1427-1431 Opavu ovládli husité a kníže Přemek, vnuk Mikuláše I., podepsal tzv. čtyři artikuly pražské. Roku 1465 se Opavské knížectví stalo lénem synů Jiřího z Poděbrad, o 20 let později Opavu ovládl uherský král Matyáš

Korvín, bojující s Vladislavem II. o moc nad Královstvím českým.

Doba lichtenštejnská

O století později se region stal centrem protestantismu, zejména luteránství. Neklidné knížectví v roce 1614 dostal lénem katolík Karel I. z Liechtensteina, jehož potomkům patřilo až do 30. let minulého století. Zůstalo zde po nich mnoho památek, protože

Příjezd knížete Karla Eusebia z Liechtensteina na hold stavů v Opavě (letopočet 1632)

Bývalé sídlo Zemské vlády slezské, dnes slouží Slezské univerzitě

o Opavsko se starali opravdu vzorně. Po porážce Rakouska Pruskem v roce 1742 Opava získala funkci hlavního města zbylé rakouské části Slezska. Zemský sněm zde sídlil až do roku 1918,

zemská vláda ještě o 10 let déle. Výhodně položené město se stalo centrem obchodu a průmyslu, bohatlo hospodářsky i kulturně. Roku 1918 se Opava včlenila do Československa, ačkoliv si

to někteří zdejší Němci nepřáli. V dubnu 1945 bylo město osvobozeno Rudou armádou. Tehdy však utrpělo největší materiální škody z celé republiky, která jí poté pomáhala s obnovou.

Opava - pokladnice památek

Opavský hrad byl vystavěn kolem roku 1400 knížetem Přemkem, ale již po roce 1456 ztratil sídelní funkci. V letech 1607-1634 byl středověký objekt přestavěn na renesanční zámek. V roce 1890 ale stavbu získalo město a o dva roky nato ji zbořilo. Zachoval se jen dům správce, tzv. Müllerův dům. Na uvolněném místě pak v letech 1893-1895 vzniklo novorenesanční Slezské zemské muzeum. K založení tohoto muzea ovšem došlo již v roce 1815, takže je nejstarší veřejnou a dnes také třetí největší sbírkotvornou institucí v českých zemích. Jeho vznik a umělecké sbírky velmi štědře podpořil kníže Jan II. z Liechtensteina (1840-1927). Vratme se však ještě na chvíli zpět do starší historie. Důležitým mezníkem v dějinách Opavy se stal rok 1625, kdy do města přišli jezuité, jejichž gymnázium a škola podpořily rozvoj zdejší vzdělanosti. Po zrušení řádu v roce 1773 se jezuitská kolej stala sídlem opavského zemského sněmu. Dnes tu sídlí Zemský archiv, jehož fondy jsou třetími nejrozsáhlejšími u nás. Komplexu zdejších budov vévodí majestátní chrám sv. Vojtěcha. Cenná je rovněž konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie, vybudovaná z režných cihel v tzv. slezském stylu. Její románské základy položil Řád německých rytířů, který měl v Opavě svou komendu. Uvnitř

Někdejší jezuitská kolej s kostelem sv. Vojtěcha, v současnosti sídlo Zemského archivu

barokně upraveného interiéru nepřehlédneme cenný epitaf knížete Karla I., jenž zemřel v Praze roku 1627. Podle legendy se tak stalo poté, co byl informován o vydrancování Opavy císařskou armádou (pohřben však byl ve Vranově u Brna - viz *Turista 3/2021, str. 31-34*). Minoritský klášter na Masarykově třídě byl založen už ve 13. století. Pyšní se cennou gotickou síní a kostelem sv. Ducha. Mikuláš II. zde založil nové pohřebiště opavských Přemyslovců (po požáru v roce 1794 však zaniklo), později zde sídlilo slezské finanční ředitelství. Hned v sousedství nalezneme klasicistní budovu Zemské vlády

slezské, která zde úřadovala v letech 1878-1928. Původně zde byl klášter klarisek a šlechtický palác, dnes zde sídlí Slezská univerzita. Z mnoha dalších církevních památek města musíme upozornit ještě alespoň na dvě. Dominikánský klášter s nádherným kostelem sv. Václava založil roku 1291 opavský kníže Mikuláš I. Po zrušení v roce 1786 kostel téměř zanikl, ale díky městu Opava byl po roce 1990 zachráněn. Jeho rekonstruované prostory v současnosti slouží jako kulturní centrum s pozoruhodným geniem loci. A konečně, mezi dominanty města se řadí také kostel sv. Hedviky, patronky Slezska, který byl

Z režných cihel vystavěná konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie

vybudován v letech 1933-1937 na paměť obětí 1. světové války. Jeho věž má výšku 54 m.

Bohatství a chlouby města

Prosperující obchodníci a majitelé továren si v centru Opavy vybudovali desítky měšťanských domů. Z těchto osobností si připomeňme alespoň jednu - Kaspara Melhiora Fiedora, zakladatele proslulé pekárny (dnes známé pod názvem Opavia) a populárních sušenek Fidorka. Rozvoj města umocnila železnice, která ho spojila se světem v roce 1851 odbočkou ze Severní Ferdinando-vy dráhy, vedoucí z Vídně do Krakova. Bohatství města se viditelně

Časopis lidé&HORY
 Nejrozšířenější český odborný časopis zaměřený na alpinismus a všechny druhy volnočasových aktivit na horách
 web: www.lideahory.cz facebook: @lideahory

Ikonická budova radnice s věží Hláškou

Zdobná fasáda městské spořitelny

projevilo i v řadě výjimečných veřejných staveb. Na prvním místě uvedme novorenesanční radnici s věží Hláška o výšce 60 m. Z jejího ochozu si můžeme prohlédnout krásy města i jeho okolí, pokud vystoupáme 183 schodů (část cesty lze absolvovat také výtahem). Z Hlášky spatříte jako na dlani původně novorenesanční budovu Slezského divadla (s interiéry ve stylu krále Ludvíka XV.), později upravenou v duchu tzv. reálného socialismu, ale také třeba obchodní dům Breda z let 1927-1928. Ten byl jedním z prvních v českých zemích a nyní se připravuje jeho rekonstrukce. Nedaleko náměstí stojí skvostná budova spořitelny, vystavěná ve stylu německé renesance roku 1902. V monumentální novobarokní budově bývalé filiálky

Rakousko-uherské banky dnes sídlí kulturní centrum a k vidění je tu stálá expozice o historii města Opavy. Do budovy Okresní hospodářské komory z let 1908-1910 architekt Leopold Bauer promítl směřování od secese a moderny k meziválečnému klasicismu

a historismu. V současnosti zde najdeme Knihovnu Petra Bezruče – slezského básníka, vlastním jménem Vladimíra Vaška (1867-1958), který se v Opavě narodil. Město Opava má památek vskutku požehnaně, proto až se sem vydáte, vyhraďte si dostatek času.

i Info

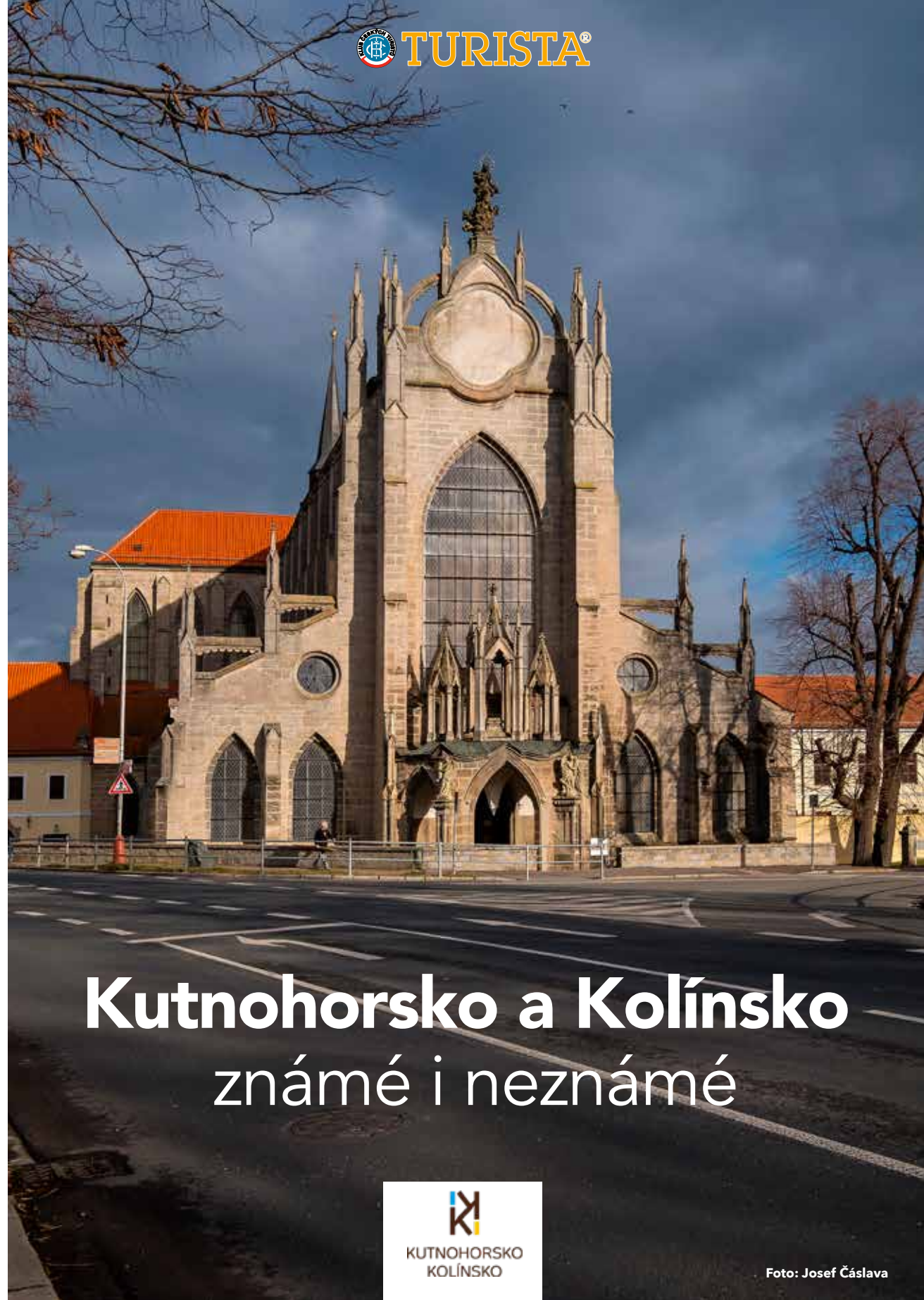
Výchozí místo: Nejbližší historickému centru města se nachází vlakové nádraží Opava-východ (cca 500 m daleko), využít zde můžete přímé spojení s Olomoucí či Ostravou. K dispozici máte také nepřeborné množství dálkových i regionálních autobusových linek. Poblíž městské památkové zóny se nachází spousta (zpoplatněných) parkovišť.

Mapa KČT: č. 59 - Opavsko

K návštěvě: Slezské zemské muzeum v Opavě:

- Otevírací doba: celoročně: Út-Ne 9:00-12:00 + 13:00-17:00 h.
- Vstupné: základní 100 Kč; snížené 50 Kč; rodinné 200 Kč.

Zajímavá místa v okolí: zámek Raduň (6 km od centra Opavy); zámek Kravaře (8 km od centra Opavy); zámek Hradec nad Moravicí (9 km od centra Opavy); Národní památník II. světové války v Hrabyni (13 km od centra Opavy).

Kutnohorsko a Kolínsko známé i neznámé